

Sygn. akt III UK 553/19

POSTANOWIENIE

Dnia 1 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania B. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

o prawo do emerytury,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 1 grudnia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 17 lipca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 17 lipca 2019 r., sygn. akt III AUa (...) oddalił apelację od wyroku z 13 lutego 2019 r., sygn. akt VIII U (...), którym Sąd Okręgowy w L. oddalił odwołanie B. B. od decyzji z dnia 22 września 2016 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd drugiej instancji uznał, że wnioskodawca w okresie od 10 października 1983 r. do 1 lipca 1984 r. nie wykonywał pracy bezpośrednio przy uboju zwierząt, o której mowa w Wykazie A Dziale X, poz. 8, stanowiącym załącznik do rozporządzenia rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: 1. art. 184 w zw. art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu U. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że skarżącemu pomimo stwierdzonych przez biegłą zagrożeń: czynników mechanicznych, hałas, czynniki termiczne, chemiczne i biologiczne nie przysługuje prawo do emerytury zgodnie z w/w przepisami. 2. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43) w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez ich niezastosowanie w niniejszej sprawie, co skutkowało nieuznaniem przez Sąd pierwszej i drugiej instancji, że B. B. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w okresie od 10 października 1983 r. do 1 lipca 1984 r., bowiem uznano, że stanowisko robotnika do prac ciężkich nie zostało wymienione w zarządzeniu nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r.

Skarżący podniósł ponadto zarzut naruszenia przepisów postępowania tj. art. 278 § 1 k.p.c. poprzez odmowę uznania, że B. B. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w sytuacji gdy biegłą jednoznacznie uznała, że prace wykonywane przez wnioskodawcę w okresie zatrudnienia w Zakładach Mięsnych w Ł. należy uznać jako pracę w warunkach szkodliwych i uciążliwych.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o uchylenie i zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez przyznanie mu prawa do emerytury, a ponadto przyznanie pełnomocnikowi ustanowionemu z urzędu do postępowania kasacyjnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu według norm prawem przypisanych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawca uzasadnił jej oczywistą zasadnością. Zdaniem skarżącego, w niniejszej sprawie Sąd dokonał błędnej wykładni art. 184 w zw. art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych bowiem uznał, że pomimo stwierdzonych przez biegłą zagrożeń: czynników mechanicznych, hałas, czynniki termiczne, chemiczne i biologiczne nie przysługuje mu prawo do emerytury zgodnie z w/w przepisami. Ponadto, doszło do naruszenia przepisów prawa materialnego tj.

rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43) w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w niniejszej sprawie, co skutkowało nieuznaniem przez Sąd pierwszej i drugiej instancji, że B. B. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, bowiem uznano, że stanowisko robotnika do prac ciężkich nie zostało wymienione w zarządzeniu nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. Zdaniem skarżącego, doszło również do naruszenia przepisów postępowania tj. art. 278 § 1 k.p.c. poprzez odmowę uznania, że B. B. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w sytuacji, gdy biegła jednoznacznie uznała, że prace wykonywane przez B. B. u okresie zatrudnienia w Zakładach Mięsnych w Ł. należy uznać jako pracę w warunkach szkodliwych i uciążliwych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik organu rentowego wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od

każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą zasadność skargi (tak jak w ocenianej sprawie), to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jure, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Trzeba też przypomnieć, że podczas gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania - z uwagi na jej oczywistą zasadność niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z: 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Podlegającej badaniu w ramach tzw. przedsądu skargi kasacyjnej wniesionej w niniejszej sprawie nie można uznać, zdaniem Sądu Najwyższego, za oczywiście uzasadnioną. Przyjmuje się, że oczywiste naruszenie prawa, jako forma kwalifikowana tego naruszenia, ma miejsce jedynie wówczas, gdy błąd w interpretacji lub stosowaniu określonego przepisu prawa jest widoczny bez potrzeby przeprowadzania głębszej analizy stanu faktycznego i przepisów, których to naruszenie dotyczy. Takiej kwalifikacji ewentualnego naruszenia przepisów prawa materialnego, powołanych w ramach podstaw kasacyjnych, skarżący nie wykazał. Ocena materialnoprawna roszczeń powoda została dostosowana do ustalonego stanu faktycznego. Skarżący nie przekonał również Sądu Najwyższego, że przy dokonywaniu ustaleń faktycznych, stanowiących podstawę ocen

materialnoprawnych, doszło do oczywistego naruszenia przepisów prawa materialnego, przepisów postępowania regulujących prowadzenie przez sąd postępowania dowodowego, gromadzenie materiału dowodowego, ocenę dowodów i rekonstrukcję stanu faktycznego. Do Sądu drugiej instancji należy decyzja, czy zgromadzony materiał dowodowy jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy. Tymi ustaleniami faktycznymi, będącymi podstawą orzeczenia, od którego wniesiono skargę kasacyjną, Sąd Najwyższy - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - byłby związany przy merytorycznym rozpoznawaniu skargi kasacyjnej.

Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy oznacza, że pracownik nie ma powierzonych innych obowiązków jak tylko te, które dotyczą pracy w szczególnych warunkach. Taka sytuacja nie miała miejsca w przypadku wnioskodawcy. W istocie skarżący zmierza w skardze kasacyjnej do podważenia ustaleń faktycznych i oceny dowodów przyjętych w zaskarżonym wyroku. Już to przesądza o braku podstaw do angażowania Sądu Najwyższego do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym kwestionowanie faktycznych ustaleń sądów orzekających w sprawie nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 października 2011 r. w sprawie I UK 174/11, LEX nr 1620495).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji w zgodzie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.